

Glasilo
„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Odgovorni urednik:
Jakob Dimnik,
učitelj v Ljubljani.

Št. 5.

Ljubljana, 1. sušca 1894.

XXXIV. leto.

Vsebina: J. Dimnik: Spisovni pouk. — Fr. Trošt: Popis priprav in poskusov pri obravnavi beril iz prirodnoslovja. — A. Likozar: Opravila v šolski drevesnici meseca sušca. — Iz deželnega zbora kranjskega. — Književnost. — Listek. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Spisovni pouk.

(Dálje.)

6. razred.

Učni smoter: „Nadaljevanje vaj v 5. šolskem letu, pa v večjem obsegu. Pretvarjanje lahkkih poetiških beril v prozo. Pisma in jednoviti opravilni sestavki“.

S 6. razredom se prične zgornja stopinja ljudske šole. Zaradi tega pa ne smemo še previsokih zahtev gledé spisovnih nalog na učenca staviti. Snov se vzemi vedno iz vpeljane čitanke. Dáljša berila skrajšujejo se naj s pomočjo vprašanj ali pa se naznani glavna ali osnovna misel berila. Dokaže se razporedba, osnutek ali načrt ali pa se razporedba z nova razširi v navadni spis.

Berila naj se tudi izpreminjajo iz vezanega v nevezani govor, vender je treba pomniti, da pesmi ne smejo biti predolge. V to so pripravne posebno epične pesmi, basni, zgodovinske slike itd. Te vaje so najboljši prehod k prostemu spisju. Pesmi: „Mravljja s kobilico“, „Sraka in mlade“, „Jablan in smreka“, „Spartanka“ itd. so prav pripravne za izpreminjevanje v prozo.

Povesti, obstoječe iz golih stavkov se spisujejo z razširjenimi stavki.

Sestavljajo naj se životopisi slavnih vladarjev ter zapisujejo dogodki iz vsakdanjega življenja, o kojih se je poprej temeljito razgovarjalo.

V 6. razredu zahteva učni črtež tudi pisanje pisem. Sicer se otrok težko postavi na pisateljsko stališče in lahko se pripeti, da svoje čute le navidezno razodeva, a učiti se pa mora otrok pisati pisma, ker so potrebna. Natančno je pa treba razložiti otroku dele pisma, kakor: napis, ogovor, uvod, vsebino, sklep, datum in obliko. To se najlažje razloži pri pisanji pisma. N. pr.

„Ivan je bolan, hudo kašlja ter mora doma ostati. Zaradi tega prosi prijatelja Stankota, da ga blagovoli opravičiti pri gospodu učitelju“. Metodična pot.

Najprvo ogovori Ivan prijatelja Stankota: Piše mu: Ljubi prijatelj! Dobri Stanko! Kako bi še lahko pisal? Za ogovorom moramo narediti klicaj!

Sedaj naznani Ivan vzrok svojega pisanja. Zakaj je pisal Stankotu? Lahko mu torej piše: Danes moram doma ostati, ker zelo kašljam; ali: hud kašelj me sili, da danes ostanem doma; ali pa: danes ne smem v šolo

Za tem sledi pravna vsebina pisma. Kaj zahteva Ivan od Stankota? Svojega prijatelja prosi, da ga blagovoli opravičiti pri gospodu učitelju. Kako mora torej pisati? Bodi tako prijazen in opraviči me pri gospodu učitelju! Kako bi še lahko rekel?

Ivan bi ga lahko tudi česa družega prosil; n. pr. prijatelj naj ga blagovoli obiskati in mu pokazati nalogo; ali pa prijatelj naj mu posodi „Zlati orehe“, ker mu je zelo dolg čas itd.

Potem pride sklep pisma na vrsto. Obliko pisma mora pa učitelj učencem pokazati. Naposled zapiše se še kraj in datum.

Pismo se pa tudi lahko izpremeni; n. pr. Bodi tako dober in opraviči

Pišemo pa tudi lahko drugačna pisma. Prijatelju voščimo srečo, stricu ali teti se zahvalimo za prejeto darilo, posojeno knjigo vračamo prijatelju in se mu zahvaljujemo, dalje vabimo lahko prijatelja ali znanca na pohod itd. Sploh naj pa bodo prva pisma vzeta iz otročjega življenja, katere učitelj narekuj in učenci naj jih pa potem predelujejo in posnemajo. Prav dobra vaja za to so pisma z zgodovinsko in zemljepisno vsebino, ker so potem v resnici le prosta posnemanja.

Za izpremenjavo je pa najboljša vaja, če učenec število pisca prenese v množino, če dotičnika, komur piše ogovori z „Vi“ namesto „Ti“, če uvod spremeni itd.

Tudi moremo narekovati dogodke iz življenja ali zahtevati pismeni odgovor na pisma odraslih ljudi.

Sploh naj pa bodo vsi izdelki pravilni in snažni; otroci naj jih hranijo za poznejše življenje.

Konečno naj omenim še, da še tako dolgo razlaganje ne koristi toliko, kakor, če učitelj sam pismo napiše in je potem učencem pokaže.

Za 6. razred zahteva učni črtež tudi jednovite pravilne sestavke. Tu sem spadajo: naročilni listi, okrožnice, računi, pobotnice, potrdila, spričevala.

Več o tem se nahaja v vsaki boljši jezikovni knjigi ali slovnici, omenim le: „Slovenski spisovnik“, svetovalec v vseh pisarskih opravilih. Spisal Andrej Praprotnik. Izdala in založila družba sv. Mohora v Celovcu 1879. l.

7. razred.

Učni smoter: „Izpreminjanje popisovalnih in pripovednih pesmij v prozo. Popisi in povesti po danih razporedbah; opisovanje lastnih prigodkov in opazovanj, ko se je poprej o njih razgovarjalo. Narekovanje pravopisnih pravil, katera je posebno treba zatrjevati; pisma, pravilni sestavki, prošnje, javna oznanila, zadolžnice, oporoke“.

Ob izpreminjevanji popisovalnih in pripovednih pesmij v prozo ter o popisih in povestih po danih razporedbah smo že pri 6. razredu govorili. Isto velja s pomnoženimi zahtevami tudi za 7. razred.

Opisovanje lastnih prigodkov in opazovanj se pa nanaša na dogodke iz vsakdanjega življenja n. pr. sprehod, nevihta, požar, žetev itd. Ob vsakem dogodku se moramo pa poprej z učenci v šoli razgovarjati in zaznamovati s posameznimi besedami snov predstavljanja, če hočemo, da dosežemo dovoljen uspeh. Vsi opisi naj se vadijo na lahkih vzgledih in ne smejo obsežati nič neznanega, ker to je bolj prosto pisanje. Otroka je treba torej na nalogo dobro pripraviti in mu pri izvrševanju pomagati, da najde pravo vsebino. Semkaj spadajo tudi spisi letnih časov, slavnostij, šeg, navad, ki pa ne smejo biti pretežki ali preobširni.

Učni črtež nam predpisuje tudi narekovanje pravopisnih pravil. No, teh nimamo v slovenskem veliko in učenci naučé se jih navadno že prej, preden pridejo v 7. razred.

Plodonosno je v tem šolskem letu pisanje pisem, bodisi prijateljskih ali pravilnih, zato ker otroka v teh letih tudi že doma v to spodbujajo. Snov za to bi bila: vošilna, pomilovalna, zahvalna, naročilna in opominjevalna pisma.

Izmed pravilnih sestavkov se pa vadijo: prošnje, javna oznanila, zadolžnice in oporoke.

Vse, kar sem povedal o tem pri 6. razredu, velja tudi za 7. razred.

Kot pomožne knjige za učitelje se priporočajo poleg A. Praprotnikovega „Slovenskega spisovnika“ tudi A. Funtkovo „Obrtno spisje“ in dr. J. Tavčarjev „Slovenski pravnik“. (Konec prih.) — **J. Dimnik.**

Popis priprav in poskusov pri obravnavi beril iz prirodozlojstva.

(Dalje.)

Umazana deževnica se zgubi v zemljo. Tu se preceja skozi razne luknjičaste tvarine: prst, pesek, gramoz, premoči tudi najtrjo skalo, ker je luknjičasta, če se luknjice tudi s prostim očesom ne vidijo, (o luknjičavosti teles govorim pozneje,) pride do težko prodirne plasti n. pr. gline, skale ter prédere kot čista studenčnica na dan. Na potu se navzame necega plinastega telesa, ogljenčeve kisline, ki ji daje neko okrepčevalno moč.

5. Ker prihajajo izvirki in studenci iz globočine, ne zmrznejo, kajti v globočini je topleje, kakor v kleti. Globokejša ko je klet, toplejša je. Nekateri vreli pridejo iz prav velike globočine, zato imajo prav gorko vodo. Taki se imenujejo toplice, katere rabijo bolniki. Na Kranjskem so take toplice pri Novem Mestu, na Štajerskem Laške in Rimske toplice, na Koroškem pa pri Beljaku. V Kamniku je pa le kopališče z mrzlo vodo. Tu sem se pridejo ljudje po Kneipovem načinu zdraviti.

6. Ako denem v kozarec vode nekoliko sladkorja, se ta v vodi „razide“, pravimo da se razstopi. Voda ima okus po sladkorji. V vodi se razstopé mnoga telesa, ki jim pravimo soli n. pr. solitar, galun, bakrena galica itd. (Se pokaže in rastopi). Smola in pečatni vosek se topita v vinskem cvetu, s čemur tudi take madeže na obleki odpravimo. (Se pokaže.) Kapljevina, v kateri se topi kako telo, je topilo. (Voda, vinski cvet.) Topilo dobi okus in barvo stopljenega telesa. (Več o tem na drugem mestu.)

Ako postavim v kozarec čiste vode jajce, pade na dnó. Ako pa pridenem nekoliko soli in pomešam, se bo začelo vzdigovati in to tembolj, čim več bom soli pridjal. Slana voda je gostejša, kakor neslana. — V slani morski vodi človek lažje plava, nego v jezeru ali reki. Morje nosi težje ladije, kakor reka, zato mora morska ladija nekaj bremena odložiti, ko pride v reko, ako je bila zelo obložena.

[Podal sem tu dovolj gradiva za obravnavo berilnega spisa „Voda“. Popisana je bila voda kot prirodnina (nahajanje, uporaba, korist, lastnosti). Kolikor je bilo primerno za starostno stopnjo učencev, ki rabijo „Drugo berilo“, pojasnili so se nekateri fizikalični pojmi in prikaži (trdna, kapljiva in plinasta telesa, posebno z ozirom na vodo, precejanje (Filtriren) in razstop (Auflösung).] (Dalje prih.) **Fr. Trošt.**

Opravila v šolski drevesnici meseca sušca.

Prepričal sem se večkrat, da je mnogo tovarišev, koji so v izgoji drevesc in sploh o šolskem vrtnarstvu teoretično še dosti dobro poučeni, a praktično svojega znanja ne znajo porabiti, ker niso imeli prilike, da bi jim bil kdo vse natanko pokazal. Namenil sem se, da hočem v tem cenjenem listu opisati za vsak mesec najvažnejša opravila v šolski drevesnici po večletnih lastnih izkušnjah.

Kako naj bode šolski vrt razdeljen, ravna naj se vsak po knjigah „Vrtnarstvo“ spis. g. G. Pirc ali „Sadjarstvo“ spis. g. R. Dolenec. Ti dve knjigi se nahajate skoro pri vsaki šoli in jih prav toplo priporočam vsakemu šolskemu vrtnarju. Vse, kar bodem površno omenil, je bolj natanko opisano v omenjenih knjigah.

Kdor v jeseni ni sejal hruševih in jabolkovih pešek in jih tudi ni stratificiral, si sedaj še prav lahko pomaga, da mu bodo kalile. Ako nimaš pešek, naroči si jih hitro. Deni jih v kako plitvo posodo, pomešaj jih z vlažnim peskom ter jih postavljalj zvečer na prosto, da zmrznejo, a po dnevi jih deni med šolsko okno, da se otajajo. Ko se na vrtu zemlja toliko osuši, da se more prekopati, naj se precej vsejejo. Sejati je najbolje precej redko in v prav gnojno zemljo. Ako smo peške vsejali redko in v prav gnojno zemljo, dobimo zelo lepe divjake. Poskusil sem že večkrat, da sem prav močne enoletne jabolkove divjake pikiral in požlahtnil vse naenkrat in precej vsadil v drevesnico, a dosegel sem vselej prav dobre vspehe. Več ko 3 leta naj ne bo nobeno drevesce staro, predno je za požlahtnitev, ker zani-kerna drevesca je najbolje kar zavreči. Sejati se mora vsikdar v vrste, da se lože pleve in okoplje.

Vsak naj si oskrbi o pravem času cepičev, ter naj jih pravilno hrani, kakor je v omenjenih knjigah opisano. Cepiči se lahko dobe pri c. kr. kmetijski družbi ali pa pri kakem sosednem učitelju. Cepiči so enoletne ravne mladike. Vzamejo se lahko tudi od mladih dreves, ki še niso rodila sadu.

Prostor, kamor bomo letošnje cepljence sadili, bi moral biti že v jeseni dobro prekopan. Kdor še tega ni storil, naj delo nemudoma zvrši, kakor hitro bode vreme pripustilo. Kdor v drevesnici zemlje nič ne prekoplje, ta silno škoduje. Drevesca prvo in drugo leto rastejo ravno tako, a tretje leto narede že daljše korenine, ker pa ne najdejo rahle zemlje, rastejo slabo.

Eno-, dve- in triletne cepljence je treba konec tega mesesa obrezati, a glavna mladika naj se pusti pri miru, če tudi je malo ozebla. Zakaj? hočem opisati prihodnjič. Pikiranci naj se tudi že ta mesec presade na pikirno leho. Pikiranje pri hruševih in jabolkovih drevescih nikakor ne smemo opustiti, ker drugače ne dobimo drevesc z dobrimi

koreninami. Drevesca s slabimi koreninami pa niso nič vredna. S cepljenjem v roki naj se prične. Pri cepljenji naj se rabi tekoče mazilo, koje si vsak prav lahko pripravi. Vzame se malo smrekove smole, koja se stopi in se ji prilije nekaj špirita. Svetujem vsakemu dvojno cepitev. Jabolka naj se požlahtnijo z angleško zlato zimsko parmeno, koja ima zelo ravno in hitro rast. Hruške smo do sedaj cepili z normansko moštnico, koja ima tudi prav ravno in močno rast, a skušnja je pokazala, da deblo normanske moštnice zelo rado ozebe, zato jo jaz nikomur ne priporočam.

Vzamejo naj se cepovi od kake druge hitro rastoče vrste, le tepke ne, ker tepka ima zelo počasno rast. Cepi se največ po načinu, ki se imenuje sedlanje, a cepi se lahko tudi na drug način. Najboljši način za vsacega je tisti, kojega je najbolj navajen, da se mu jih bo največ prijelo. Sadi se v drevesnico lahko precej, kakor hitro vreme pripusti. Če je tudi kasneje še mraz, ali če še tudi sneg pade, to cepljencem nič ne škoduje. Kdor ima pa cepiti tudi črešnje, ta naj to delo zvrši še v prvi polovici t. m., ker drugače se mu bode težko prijelo. Radi črešpelj hočem omeniti prihodnjič. Vse kar se sadi v drevesnico, moramo saditi v vrste, ker je najlepše in se prav lahko vpleve. Pri saditvi je paziti, da korenine lepo vpravamo in da nikdar globokeje ne sadimo, kakor je drevesce prej raslo. Pred saditvijo gnojiti ne smemo nikdar, ker frišen gnoj škoduje.

A. Likožar.

Iz deželnega zbora kranjskega.

(Tretja seja dné 12. prosinca.)

Poslanec Klun poroča v imenu finančnega odseka o prošnji učitelja g. M. Ivanetiča za dovolitev 1. in 2. starostne doklade, ter nasvetuje, da se prošnja odkloni, ker v tem vprašanju deželni zbor ni kompetenten, temveč deželni šolski svet. Dalje poroča o prošnji vpojenega učitelja Fr. Pavlina za zvišanje pokojnine. Dovolí se poleg pokojnine letnih 240 gld. za tri leta 120 gld. osebne doklade.

Prošnja učiteljev 2. in 3. plačilnega razreda v Ljubljani za zvišanje stanarine se odkloni z dostavkom, da se bode nánjo oziralo pri prihodnji razvrstitvi učiteljev.

Učiteljema na ljudski šoli v Toplicah-Zagorju se dovoli osebna doklada z naročilom deželnemu odboru, da skuša iztirjati to doklado pri rudniški družbi, katera jo je odpovedala.

Po proračunu deželnega odbora znaša za l. 1894. potrebščina normalno-šolskega zaklada 346.796 gld., pokritje pa 23.301 gld.; kaže se torej 323.495 gld. primanjkljeja, kateri se ima pokriti z 10⁰/₀ šolsko priklado in z doneskom deželnega zaklada. Finančni odsek je na jedni

strani za 2487 gld. skrčil potrebščino, ki po njegovem proračunu znaša 344.309 gld. na drugi strani pa je povikšal pokritje od 23.301 gld. na 29.301 gld. Vsled tega se tudi primanjkljej znižuje za 8487 gld. ter znaša 315.008 gld.

Glavno znižanje potrebščine doseglo se je pri aktivitetnih užitkih učiteljev s tem, da so se zbrisali zneski za nekatere na novo dovoljene šole ali razrede, o katerih pa ni pričakovati, da bi se v teku l. 1894. aktivirali, in da so se prihranki po 90 gld. odšteli od 70 začasnih učiteljev, ne pa samo od 50.

Pri pokritju mogel je finančni odsek povišati samo doneske od zapuščin, pri katerih je od 14.000 gld. poskočil na 20.000 gld. ker se je letos nadejati plačil od bogatih zapuščin kneza Auersperga in barona Apfaltrerna.

Dasiravno je pa finančni odsek pri potrebščini kolikor mogoče štedil, vendar iz primere s proračunom lanskega leta razvidimo, da se potrebščina normalno-šolskega zaklada letos zopet povišuje za 12.650 gld. Glavni del tega rednega povikševanja prihaja od tod, ker se leto za letom ustanavljajo nove šole, razširjajo razredi in pomnožujejo učitelji. Po izkazu deželnega šolskega sveta bilo je l. 1893. postavno dovoljenih šol 316, v katere pa niste všteti vadnica v Ljubljani in rudarska šola v Idriji; dejansko obstoječih šol pa je bilo 302; po izkazu za l. 1894. imamo postavno dovoljenih šol že 335, katerih je do zdaj aktiviranih 306, in pri katerih je nastavljenih 565 učiteljev, to je za 13 več, kakor v preteklem letu. Razširjenih je bilo 14 šol, in sicer 8 v dvorazredne, 3 v tri- in 3 v štirirazredne šole. Vsled tega so se povikšali aktivitetni užitki učiteljev od lani za 8520 gld., od katerih spada na plače 3836 gld., na službene doklade pa 3448 gld., ker je mnogo učiteljev v tem času pridobilo pravico do novih petletnic. Dopolnilne doklade k službenim so se pomnožile za 171 gld., opravilne doklade in njihove dopolnitve za 215 gld., in na novo so kot izredna potrebščina prirastle osebne doklade v znesku 850 gld., in sicer 600 gld. vsled deželnozborskega sklepa z dné 28. mal. travna 1893. za šestere ljubljanske učitelje III. plačilne vrste vsakemu po 100 gld., 250 gld. pa za prvega in drugega učitelja v Toplicah-Zagorji, katerima je tamošnja rudarska družba odpovedala izplačevanje njima priznane osebne doklade.

Dotacije so se pomnožile za 740 gld., ker je deželni šolski svet sporazumno z deželnim odborom zarad čedalje večjega števila razredov v uršulinski šoli v Ljubljani verskemu zakladu dovolil 140 gld. še za jedno učiteljico, 600 gld. pa odločil kot stalno dotacijo za štirirazredno šolo šolskih sester v Trnovem na Notranjskem. Ta šola je štela v preteklem šolskem letu v prvem razredu 50, v drugem 54, v tretjem 44 in v četrtem 17 učenk; z ministerskim odlokom z dné 31. grudna l.

1892. dobila je pravico javnosti in je velike dobrote za tamošnje kraje, ker se učenke podučujejo tudi v ženskih ročnih delih. Ob enem je ta šola velika olajšava za tamošnjo ljudsko šolo, katero zdaj obiskujejo samo dečki in katera ima zarad manjšega števila učencev več vspeha.

Tudi pri nagradah in podporah vidimo zdatno pomnožitev v skupnem znesku 3430 gld., ki se v večji ali manji meri razdeljujejo skorej na vse točke prvega naslova. Za veroučitelje štirirazrednih šol potrebuje se 100 gld. več, ker se je na novi štirirazredni šoli v Kostanjevici dovolila veroučitelju nagrada 80 gld., veroučitelju v Trebnjem pa od 80 gld. povišala na 100 gld.; odškodnina za vožnjo veroučiteljem poskočila je od zadnjega leta za 865 gld., ker so duhovni prevzeli veronauk na mnogih vnanjih šolah, ker so ga dozdej proti posebnim nagradam preskrbovali posvetni učitelji. Vsled tega se pa znižuje potrebščina za 110 gld. Nagrada za pomožne učitelje v Ljubljani pomnožuje se za 800 gld., ker ste prirastli dve novi taki službi, prav za toliki znesek povikšuje se tudi nagrada frančiškanom v Novem Mestu, ki oskrbujejo tamošnjo štirirazredno deško šolo. Deželni šolski svet in deželni odbor sta namreč sodila, da nagrada po 50 gld. na leto, katero so prej dobivali šesteri učitelji frančiškani, ni v nobeni primeri z velikim trudom, ki ga prizadeva poučevanje. Zato sta sporazumno s frančiškanskim redom določila, da se trem izprašanim redovniškem učiteljem daje po 250 gld., neizprašanemu 200 gld. in pomožnemu učitelju 100 gld. nagrade na leto, kar prejšnjo nagrado presega za 800 gld. Normalno-šolski zaklad pri tej šoli v primeri z drugimi štirirazrednicami še zmerom veliko prihranjuje in ima tudi v tem oziru dobiček, da mu ni treba skrbeti za pokojnino-dotičnim učiteljem, ako kateri izmed njih onemore. Če bode potrebščina normalno-šolskega zaklada leto za letom tako silno naraščala, bomo želeli, da bi dobili sploh dosti od redovnikov oskrbovanih šol, ki niso nič slabeje od drugih, pač pa mnogo ceneje.

Potrebščina za vzdrževanje rednih šol za silo pomnožila se je od lanskega leta za 360 gld., ker sta se na novo ustanovili dve taki šoli v Soteski in Podlipi, in ravno tako se je povišala potrebščina za excurrentno šolo za 465 gld., ker so se na novo osnovale take šole v Črnavasi, Podkraju, okraju Krškem, Verdrengu in Radolni, nasprotno se pa zmanjšuje izvanredni znesek za druge take šole za 350 gld. Konečno se v tem naslovu v primeri z lanskim letom povikšuje tudi ta točka za 500 gld., ker je pričakovati, da se bodo učitelji v obilnejšem številu vdeleževali obrtnega kurza, ki se letos osnuje v Gradcu, in vsled tega potrebovali obilnejšega namestovanja.

Če še omenjamo, da so se pokojnine učiteljskih vdov od lani znižale za 140 gld., ker je umrla učiteljska vdova Katarina Zentrichova,

in da so se različni troški zaradi večje potreščine za izdajo šolskih zakonov, ki lepo napreduje, pomnožili za 100 gld. našli smo vse okoliščine, katere vplivajo na pomnožitev letošnje potreščine na gori omenjenih 12.650 gld.

Ni se pa v enaki meri pomnožilo pokritje, ki je z 10% šolsko doklado vred le za 3012 gld. višje od lani. Pač je finančni odsek iz že prej omenjenega vzroka povišal donesek od zapuščin za 6000 gld., pač se zvišuje Wittreichova učiteljska ustanova za 60 gld., donesek deželnega odbora isterskega za šolo v Ostrožnem Brdu pa za 10 gld., katerim nasproti odpadek 3 gld. pri užitkih od njiv, travnikov in gozdov še spomina ni vreden, ali veliko bolj občutljiv je odpadek pri 10% šolski nakladi. Tej nakladi podvrženi neposrednji davki bili so po državnem proračunu od finančnega ministerstva za l. 1892. predpisani z 1.576.506 gld. in 10% šolska naklada za leto 1893. iznašala je okroglo 156.700 gld.; za l. 1893. je bilo omenjenih davkov predpisanih 1.536.653 gld., in sicer zemljišnega 638.754 gld., najemarine 237.528 gld., hišno - razrednega davka 141.342 gld., pridobninskega davka 148.443 gld. in dohodninskega davka 370.586 gld. Desetodstotna (10%) šolska doklada po odbitku 1000 gld. zaradi odpisovanja davkov vsled ujm znaša torej 152.665 gld., to je za 4035 gld. manj od preteklega leta. Vsled tega znaša končno povišanje pokritja le 3012 gld. in se povišuje primankljej, ki se bode moral pokriti iz deželnega zaklada, od 152.700 gld. na 162.350 gld., to je za 9650 gld.

Z ozirom na vse to finančni odsek predlaga:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Proračun normalno - šolskega zaklada za l. 1894. s potreščino 344.309 gld., s pokritjem 29.301 gld. in s primanjkljajem 315.008 gld. se potrjuje.

2. V pokritje tega primanjkljaja se bode leta 1894. pobirala 10% priklada na celo predpisano svoto vseh direktnih davkov, torej zlasti od rednega davka z vsemi državnimi prikladami vred pri zemljiškem davku, pri hišni najemarini in hišno - razrednem davku, pri pridobninskem in dohodninskem davku po vsej deželi.

Nedostatek v znesku 162.350 gld., kateri se potem še pokaže, naj se pokrije iz deželnega zaklada.

3. Deželnemu odboru se naroča, da sklepu pod točko 2. pridobi Najvišje potrjenje.

4. V rubriki III. „Potreščina“ dovoljuje se c. kr. deželnemu šolskemu svetu revirement po dogovoru z deželnim odborom.

5. Potreščine normalno - šolskega zaklada za leto 1893., katerega bi utegnili vsled veljavnih naredeb deželnega šolskega sveta dogovorno z deželnim odborom nastati, pa bi presegale proračun, so pokriti iz blagajničnih preostankov od leta 1893.

Pri tej točki se je vnela dolga razprava, katere zaradi tesnega prostora ne moremo priobčiti. Omenimo le, da se je poslanec dr. Tavčar potezal za izboljšanje gmotnega stanja začasno nastavljenih učiteljev, poslanec g. kanonik Klun je pa zavračal poslanca g. prof. Šukljeta „o propalih dijakih“. V obče moramo pa, žal, priznati, da se je šolstvo in učiteljstvo le bolj napadalo, kakor pa zagovarjalo.

Za učiteljstvo in šolstvo se je potezal naj bolj g. deželni predsednik, ki je povdarjal, da dosežejo učitelji na Kranjskem prav dovoljne učne uspehe v šoli, navzlic temu, da je na Kranjskem nad 83000 šolskih otrok, a le 565 učnih moči, ko bi jih moralo pa prav za prav nad 800 biti, da zadostimo zakonu, ki predpisuje, da ne sme priti na jedno učno moč čez 80 učencev. Če jemljemo v poštev, nadaljuje g. deželni predsednik, še poldnevni pouk, pač ne moremo več zahtevati od učiteljev, kakor v istini storijo pri teh razmerah. (Istina je, da nikjer v Avstriji ni toliko šol s poldnevnim poukom, kakor na Kranjskem, ker ima le 69 šol celodnevni pouk, 252 šol pa poldnevni. Ured.)

Nekateri gg. poslanci so pozivljali merodajne kroge, naj bi se ne pretiravala šolska bremena, češ, da se v ljudstvu budi neka mržnja do šole. (? Ured.) Deželni predsednik g. baron Hein jim pa odgovarja, da so stroški za šolstvo neizogibni, ker še iz daleka nismo tam, kjer bi po zakonu morali biti.

Književnost.

„Matica Slovenska“ razpošilja svoje knjige za l. 1893. Knjige so tri — krasen dar matičnim udom. 1. „Letopis“ za leto 1893. je uredil prof. Anton Bartel; obsega na 306 straneh pet znanstvenih razprav, bibliografijo slovensko in društvene vesti v preteklem letu. — 2. „Slovenska zemlja“. Druga knjiga te zbirke prinaša na 131 straneh iz peresa prof. S. Rutarja zgodovinski opis poknežene grofije goriške in gradiščanske. V berilo je vtisnjenih 12 lično izdelanih podob. Vsak Slovenec, zlasti pa vsak Goričan bo z zanimanjem čital izborna delo učenega pisatelja.

3. „Zabavna knjižnica“ VIII. zvezek. Ta obsaga III. in IV. del (konec) slovečega romana: „Z ognjem in mečem“ iz peresa slovečega Poljaka Sienkiewicz-a. Krasno tiskano knjigo diči veliko podob, ki predočujejo važnejše prizore romana. Velike knjige inoremo biti zares veseli, da moremo „Matici“ le častitati, ker je svojim udom poklonila sloveče leposlovno delo.

„Slovenska Matica“ kaj vrlo napreduje, bodisi gledé na svoje delovanje ali gledé na svoj gmotni stan; vender mislimo, da bi se lahko še več storilo, ko bi vse razumništvo slovensko podpiralo to vrlo naše slovstveno društvo, kajti med člani pogrešamo še marsikoga izobraženca — marsikoga ljudskega učitelja — da postane matičar. Zato ta prvi naš slovstveni zavod kar najtopleje priporočamo vsem zavednim slovenskim učiteljem. Letnina znaša 2 gld. Iz prijaznosti posreduje za učitelje tudi naše uredništvo, oziroma upravišтво.

Več o zgoraj imenovanih knjigah v jedni prihodnjih številki.

Listek.

Žaba.

(Govoril pri učiteljskem večeru F. Č. na predpustni večer)

Vedoč kolike važnosti so dandanes realije v ljudski šoli, zbral sem si žabo, da Vam jo pokažem v pravi luči, da jej veste tudi pravo ceno. V mislih mi bode največ navadna vodna žaba, ki je prav za prav prava zastopnica maloštevilnega žabjega rodu. Vsaj pri nas žive samo vodna žaba, rosnica, zelena ali božja žabica in pa publič. Latinskih imen menda mi ni treba naštevati, razven če navedem, da je veljal naš preprosti publič pri starih Rimcih za hudega anarhista, kar nam „Bambinator igneus“ to je „isti, ki meče ognjene bombe“ — pripoveduje, in kar nam kaže, da anarhizem ni tako nov.

Ko je Bog stvaril svet, rekel je šesti dan: „Zemlja naj rodi laznino, živino, zverino!“ In zgodilo se je. Zdi se nam skoraj, da je Bog na žabo pozabil, ali pa mora biti pojem „laznina“ jako raztezljiv, kajti jaz bi si žabe nikakor ne drznil prištevati laznini, zanjo napravil bi si popolnem nov-red — red skakalk. In res! Žaba je odlična skakalka, in lazi samo tedaj, kedar jo tare nesrečna ljubezen, kar pa pravijo, da se tudi pri človeškem rodu jednako godi.

Ako zamišljen stopaš ob zanemarjenem jarku, vznemirja te vsak trenotek iz tvojega sanjarenja skok — štrbonk! — prestrašenih žab. Drznim skokom spuščajo se druga za drugo z ruše pred teboj „per Kopf“ v blatno mlakužo, kjer ti le vskaljena voda pokaže, kam so se zarile v prevelicem strahu svojem.

Otresi se mrzkega predsodka ter sezi počasi, rahlo v mehko blato pa urno - - - stisni - - - in v roki držiš kričečo žabo.

Stegnjena žaba meri komaj ped. A pregovor pravi: Majhna žaba daleč skoči. Ne smemo toraj svojega tovariša soditi vselej po velikosti in teži njegovega telesa, ampak po njegovih zmožnostih!

Oči pa ima žaba velike, strčeče — in pravijo, da so take oči znak plemenite, obsežne duše — — pa da so ravno radi tega zapeljive. Ste gledali kedaj, kako žaba izpod zelenega okraja sanjavo zre v modro nebo, kako zabodeno upira oko v te, ko se jej bližaj, kako pomenljivo namežikuje svojemu drugu, ki se še neodločen ziblje na širokem listu lokvanja — — da se slednjič ne more več ustavljati tej naši zapeljivki! Da, velike, lepe oči ima žaba!

Marsikdo človeškega rodu ima male mišje oči, pa velik nos — velik kakor kumara „Riesenschlangen“, ki mu je le v napotje, pa da si v njem lahko neguje trajen nahod, in pa da mu k večjemu še po noči domu sveti, ako ima iluminiran nos. A pravijo, da je navadna lešcherba ceneja kakor tak nos. Ne tako žaba. Ona ima velike oči, a majhen nos, tako majhen, da ga nič ni, kot dve mali luknjici, v kateri bi se dal obesiti nosni nakit, ako bi žaba imela kaj divjaških razvad.

Usta pa ima nerazmerno široka. Ne smemo pa jej tega v zlo šteti, vsaj ima mnogokateri homo sapiens masculini generis tudi brezmerno široko usta, da rekamo: Sama usta so ga! Brezmerna široka usta imel je tudi dopisnik v 25. št. „Slov. Naroda“, ki povišuje v tretje nebo onega moža, ki nas je ravnokar blatil. Tega ni mogel pisati učitelj! — In ako je zmožen učitelj tega — potem, gospoda, pa le po nas! Zaslužimo! — Kako vse drugače je to pri naših ljubeznjivih damah, pri katerih opazamo le ljubka majhna usta.

Ušesa pa je stvarnik žabi jako prikrajšal, oziroma jej uhlja celo nič dal ni. To pa čisto naravno — vsaj jih mladim paglavcem treba ni, ker nimajo učiteljev, da bi jih jim navijali.

A ukljub pomanjkanju uhljev ima žaba jako fin, tenek, muzikaličen sluh in si ne pusti gósti „des“ za „cis“. Pri godbenih vajah morajo se mladi paglavci takoj, ko repek zgube, kaj pridno in resno truditi, da dosežejo kedaj v glasbi svoje stare, a pri koncertih

pa morajo držati jezik za zobmi — oproščenje! zob pa žaba nima! — No, nič ne de, to nam kaže novo vrlino žabjo, da imajo namreč dober želodec, ki ne zahteva vsake jedi desetkrat prežvečene kakor človeški rod!

Jezika pa ima žaba precej. Pravijo, da se v tem odlikuje naš nežni spol, česar pa jaz nikakor ne morem verjeti.

Noge — noge žabje! To je kaj! Te so postava vsega elegantnega žabjega kretanja. Kako mirno sedi žaba na kepici ruše in se ti poredno muza in posmehuje, ko se jej bližáš, da jo s klobukom pokriješ — — — zdaj — — — zdaj — — — skok! in že je seženj pred teboj. Zaman — na suhem je ne ujameš, ako nisi prav spreten, lažje v vodi. Kako vznešeno se ziblje žaba na mirni luži, kako lehkotno deli vode — — — prav po žabje! Dolgo, dolgo niso znali ljudje drugače plavati kakor po ribje in zajčje, da so slednjič opazovali žabo — — in sedaj znamo tudi po žabje! A dosegli pa žab v tej umetnosti nikdar ne bomo. — — Zadnja bedra žabja so imenitna postna jed, katero so tudi že Rimci čislali, da so žabi dali pridevek „esculenta“ to je: užitna.

Kože je pa žaba prav nežne, gladke in to brez vsega glicerina, brez vse moke in pudra! V tem natolcujejo zlobni jeziki kaj zelo naše ljubeznjivo ženstvo — — pa vsaj veste, kaj učini zavist! Vsaj veste — ko bi bilo vse to res, kako bi pa še mogli rekati: To je naš nežni spol! Ne, ne! Sama zavist nam kaže dame v slabi luči!

Koža žabja pa je tudi lepo pisana: lep zelen frak, posut tu in tam s črnimi lisami ter obšit z zlatimi obrobki. Da je pri žabah starost jako v čišlih, vidimo na njihovi obleki, kajti stare žabure imajo najlepša krila, male paglavke pa skačejo v umazanih jopičih okrog. In kako pa naš človeški rod? — Bog se ga usmili! Mati strada, da more hči v vihravej obleki begati moškim glave in srea!

Srca je žaba vročega — ljubečega, akoravno nas učenjaki uče, da imajo dvoživke le malo telesne toplote, to je toliko, kolikor jo ima živelj v katerem se nahajajo. Da, srca je žaba vročega — čemu bi bil tudi naš pregovor drugače, ki slove: mrzle roke, gorko srce! Žaba pa ima roke in noge in ves život mrzel — mora imeti toraj tem toplejše srce! To pa vem tudi iz vestnega opazovanja, kako proseče in ljubeče se ozira zaljubljen žabač na brhko žabico, ki pred njim na videz sramežljivo poveša oči, a si v srci misli: Da bi le ne izgubil poguma strahotepec! Pravijo, da se prav jednako godi pri dekljih in fantičih, le da pri teh celo deklji prevzamejo ulogo fantičev. — In kako kipeče poje celo prileten žabač o jasnih poletnih večerih dolgo dolgo pesem ljubezni svojej miljenki.

Pa tudi svoje „jour fixe“ imajo žabe, katerih se pa udeleže brez izjeme vsi moški z ženstvom vred — še paglavci in paglavk ne izključijo! Ne udrži jih od taci večerov ne burja, ne bolezen, ne osobnost, ne slaba pijača, ne družinske razmere! Pred očmi jim je torej le stvar!

In kako se jih udeleže taci večerov! Z vsemi močmi, z vsem srcem! — V prvej vrsti goje godbo in petje, seveda, in tu niso v zadregi ne za pevske moči ne za skladbe! To jim gre vse „a vista“! Res se glasi intonacija mladega tenora, ki se ima prvič poskusiti pred odličnim občinstvom, nekako tajnostno boječe, a kako samozavestno mu pritruje izkušeni bas starega očke, in s kako energijo vpada ves zbor, da se nočni zduh pretresa. Kako gromka glasba! — In pri tem ženstvo nima družega posla, kakor da tu in tam vzdihava in se nasmiha ali tudi zdeha! — — —

In naši „jour fixi“? — Navadno nas je malo — — malo — — In vender vas je v tej ljubljanskej mlaki — oprostite izraz! — mnogo, katerih pa največ manjka in kateri še s tem ne sodeljujejo pri „jour fix-ih“, da bi nam kazali zorni svoj obraz — — — Vendar častno so zastopane gospice koleginje, katerih nekatere ne zamude ne jednega večera! In kaj pa še-le naj rečem o petji — — slišal sem je samo enkrat! Res, da nisem bil pri večerih navzoč, a jaz sem iz druge precej oddaljene mlake, v katero mi vest o „jour fixu“ ni vselej pravočasno došla! — In vender kaj bi dosegli, ako bi se brez

izjeme udeleževali vsi, pa sodelovali tudi vsi po svojih močeh! — Bili bi vi Ljubljancje nan iz vaških mlak za uzor! — — Petje bi morali gojiti vedno, ako ne drugače, storite tako, kot smo storili o priliki štirje basisti — — pa smo peli „Uboj“, „Morje adrijansko“ i. t. d. V sili je vse dobro! — Zakaj bi pa nas pri jour fix-ih z godbo ne zabavali? — Vijolinistov imate izbornih, morda celó celistov in basistov. Ako ne — vsaj to ni ni taka umetnija, samo instrument v roke — pa veliko vaje, pa prihodnjo zimo bi imeli že vsaj kvartet ako ne orkester. Samo volje je treba.

Pa zašel sem skoraj preveč v stran. Kaj naj še povem o žabi? Da, še nekaj važnega: v ljubimскеj zvestobi presegajo žabe daleč druge stvari božje — posebno človeški rod! — Človeško srce ima štiri sobice, v katere je mogoče spraviti vsaj po jednega, ako ne po dva ljubljenca — — to je: štiri, oziroma osem komadov. Pri žabah ne tako! Srce njihovo ima le jeden srčen prekat in nepopolno razdeljena pridvora, katera moramo snatrati jednim stanovanščem — toraj imate matematičen dokaz, da žaba v ljubimskih zadevah ne zmore tega, kar človeški rod!

Žaba pa ima še jedno lepo lastnost: skrajno trdoživa je. Pravijo, da so jej izrezali srce, pa da je še skakala okrog. V stradanji pa neverjetno mnogo zamore — — a v tem pa vender ne doseže našega stanu, ki se blišči v tej umetnosti kot prva zvezda na obzorji človeške družbe! Tu prideš iz pripravnice golih rok, morda še celo z dolgim, ter dobiš izborna plača seveda — pa si napravi pobištvo, uredi si gospodinjstvo, podpiraj liste, društva, obiskuj večere — pa imaš komaj za sol! — Stradati mora, pošteno stradati — predno zmore učitelj vse to. Zato pa izprevidim tudi jaz, da je mnogo bolj treba učiteljskega konvikta, nego učiteljskega doma, da bodo imeli vsaj otroci tovarišev naših zavetje! — Pri žabah takega „konflikta“ nisem zapazil in ga jim tudi treba ni, ker je Bog žabe paglavce tako obilo z množnostmi obdaroval, da si vedo od prvega trenutka, ko zagledajo luč sveta, sami pomagati.

Pravi Eldorado žabji je pač Barje! Tja se podaj prijatelj — tja, če hočeš videti žab in žabic, velicih in malih, žabur in žabačev — — da ti bode srce veselja skakalo! Tu sem jih pojal i jaz, tu sem jih lovil, tu vpregel v „slepa kola“ liki vozno živino, tu sem se prekopicaval za njimi v blatne jarke, da mi je bilo čestokrat videti izpod zelenega okraka samo prestrašene oči, tu so mi mati nekerikrat z burkljami pomagali zopet na suho ter so mi z brezovko čistili hlače.

To svoje navdušenje do žab vcepil sem pozneje tudi svojemu prijatelju Jankotu, s katerim sva jih preganjala po „Prulah“ in „Pasjemrodu“ ter sva na njih se slamico poskušala, kako bi bilo mogoče človeka na najpriprostejši način obvarovati pred utopljenjem, ko sva tako „preparirane žabice“ metala v vodo, da so se zaman trudile, da bi se utopile. Ako dela jednake poskuse — prašajte njega!

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (Andrej Jekovec †.) Dne 17. svečana t. l. je po kratki hudi bolezni umrl v deželni bolnici v Ljubljani, kamor je malo dni poprej toda že prepozno prišel, da so ga operirali zaradi vraničnega prisada (anthrax) g. Andrej Jekovec, učitelj in voditelj na jednorazrednici v Kamni Gorici na Gorenjskem.

Porojen leta 1840. v Češnjevku pri Cerkljah je Jekovec leta 1865. dovršil sedmi gimnazijalni razred v Ljubljani, potem pa si kot pisar, zavarovalni uradnik in napósled od l. 1870—1876. kot pevec in ud slovenske gledališke družbe z mesečno plačo 20 gld. služil svoj skromni vsakdanji kruh. Starejšim obiskovalcem slovenskega gledališča je pokojni Jekovec, ki je igral navadno vloge očetov in starcev, gotovo še v spominu. Leta 1877. pa je, kakor njegov gledališki tovariš Schmidt, prestopil k učiteljstvu, prebil je preskušnjo učne usposobljenosti ter bil najprej stalno namesčen za učitelja na jednorazrednici v Ljubnem in zdaj že mnogo let v Kamni Gorici na Gorenjskem.

Jekovec je bil vzor pridnega učitelja, skrbnega očeta in varčnega gospodarja. Z vsakim prijazen in miroljuben nam je bil „stari“ Jekovec (takó smo ga imenovali že na gimnaziji zaradi njegove velike brade,) večkrat še dijakom v naših prepirih razsodnik, in ta svoj miroljubni, prijazni in častiti značaj si je ohranil tudi poznejša leta. Podpisanec je bil vselej nekako vesel, kadar je prišel nadzorovat šolo v Kamni Gorici, ker je našel vse v lepem redu ter je videl, kako svojega učitelja čišla vsa občina in kako zadovoljen je tudi prijatelj Jekovec sam s seboj. Ker sem vedel, koliko bitkega je pokojnik užil v svojih dijaških in poznejših letih, delo mi je posebno dobro, ko mi je Jekovec še lani rekel v prijateljskem razgovoru: „Zdaj sem prav srečen in zadovoljen!“ Toda v to srečno življenje je nenadno posegla smrt s svojo koščeno roko ter Kamni Gorici vzela spoštovanega učitelja, rodbini dragega skrbnega očeta. Rajni Jekovec je zapustil ženo vdovo in dvoje otrok, izmed katerih je sin gimnazijalec v Ljubljani. V žalosti človeka nekoliko tolaži misel, da je pokojni Jekovec že za časa skrbel za svoje sirote, zavaroval jih pri učiteljskem vdovskem društvu ter jim poleg pokojnine ostavil tudi malo posestvo, tako, da so primerno preskrbljeni.

Pogreb dné 19. svečana je bil dostojen vrlega moža. Udeležili so se ga ljubljanski župan g. P. Grasselli, župan Adolf. pl. Kappus in župnik Verbajš iz Kamne Gorice, župan Jurgele in župnik Berlic iz Mošenj, župnik Bree iz Št. Lamberta, režiserja Nolli in Borštnik z osebjem slovenskega gledališča, odposlanstvo okrajnega učiteljskega društva za Radovljiški okraj, učiteljski zbori javnih mestnih šol ljubljanskih s svojimi nadučitelji in kateheti in prav mnogo gospóde iz Kamne Gorice, Kroke, Radovljice, Ljubljane in Mošenj. Pred bolnico in na grobu je pelo pevsko društvo „Slavec“. Mir in pokoj tvoji duši in lahka ti zemlja, prijatelj Andrej!

Fr. Levec.

Iz Leskovca. Velika revščina prebivalstva mnogokrat opovira, da dostikrat celo onemogoči redno šolsko obiskovanje in tako tudi povoljne vspehe pri šolskem pouku. To čutimo le preveč mi na Dolenjskem službujóči učitelji. Trto, katera je dala našemu prebivalstvu lepih denarjev, uničila nam je trtna uš skoraj popolnoma. Revščina se čuti čedalje bolj. Mnogo je roditeljev, kateri niso v moči oskrbeti svojim otrokom potrebne zimske obleke ne potrebne šolske oprave. Da je veliko revščine po lastnej krivdi, je žalibog tudi resnica. Pomiljevanja vredni pa so oni, kateri si svoje in svojih drobnih otročičev revščine niso zakrivali sami. Za take pa se že najde dobrodelna roka. Tudi mi imamo v visokorodnej gospej grofinji Ani Auersperg (rojeni baronica Witzleben) preblago dobrotnico. Podpirati v resnici revne, pa pridne otroke, postala je tej blagodušni gospej že navada. Pred kratkem izročila je visokorodna gospa zopet tukajšnemu šolskemu voditeljstvu za 10 revnih in pridnih otrok razne robe za obleko. Kako veselo so skakljali obdarovani otroci se svojimi zavitki proti domu, je pač lahko misliti. Roditeljem je pa odpadla skrb za opravo svojih otrok in gotovo so blagodušnej gospej darovateljici vsi iz srea hvaležni.

Podpisani pa spolnuje prijetno dolžnost ter izreka tem potom visokorodnej gospej grofinji v imenu šolskega voditeljstva in obdarovanih otročičev, kakor tudi njihovih roditeljev najtoplejšo zahvalo. Bog plati in povrni stoterno! *Ivan Rupnik*, šol. voditelj.

V e s t n i k.

Umrl je dné 24. svečana g. Marko Kovšca, nadučitelj v Kropi. N. v m. p.!

Petdesetletnica vladanja Nj. Vel. cesarja. V zadnji seji deželnega zbora kranjskega, dné 17. svečana t. l., je zbor soglasno in navdušeno sprejel predlog, s katerim se naroča deželnemu odboru, da v prihodnjem zasedanji stavi primerne nasvete, kako bi dežela kranjska vredno poslavlila petdesetletnico vladanja presvetlega cesarja ter s kakim človekoljubnim činom izrazila neomejeno zvestobo in udano hvaležnost do predobrotljivega vladarja.

Četrti večer „Slovenskega učiteljskega društva“ bode dné 7. sušca v Hafnerjevi pivovarni. Začetek točno ob pol 8. uri zvečer. *Gosti dobro došli!*

Književno poročilo. „Pedagogiško društvo v Krškem“ izdalo bode v kratkem za leto 1893 in 1894 nastopnje knjige: *a) Nazorni nauk* (bode kmalo dotiskan), *b) Pouk o črtežih*, druga pomnožena izdaja z 58 slikami, *c) Razni spisi in društveno poročilo*.

K obilni naročbi oziroma k društenemu pristopu vabi uljudno odbor.

Za 50 letnico vladanja Nj. Vel. cesarja. Dunajska občina namerja v spomin 50 letnice vladanja Nj. Vel. cesarja zgraditi orjašk muzej, v katero svrhu bode zahtevala od mestnega sveta 500.000 gld. kredita. Muzej se zgradi na občinskem zemljišču. Zidanje prične baje v kratkem, da bode zgradba do 1898. leta že dogotovljena.

Za papeževo 50 letnico. Dné 15. svečana t. l. popoludne izročili so v Rimu na slovesen način papeževemu generalnemu vikarju cerkev sv. Joahima. Ta cerkev je bila kupljena s pripomočjo vernikov vsega sveta in se izroča papežu kot posebno darilo za 50 letnico njegovega škofovanja.

Osemdesetletnica biskupa Strossmayerja. Dné 4. svečana t. l. je praznoval jugoslovanski mecen biskup Josip Strossmayr svojo osemdesetletnico. Vroča želja vsakega zavednega rodoljuba od tej prilike je pač, da bi Bog ohranil v prospah jugoslovanske ideje še mnogo let Nj. prevzvišenost!

Društvo za zgradbo zavetišča in vzgojevališča, ki vzbuja veliko zanimanja med prebivalci Ljubljane, si je kupila v ta namen zemljišče, kjer bode stal zavod in sicer na vshodnem pobočji Ljublj. Gradu, kojega površje meri 4 orale in 88 m². V ta zavod se bodo sprejemali v vzgoji zanemarjeni dečki, koji ne bodo smeli družih učilnih zavodov obiskovati; isti se bodo v tem zavodu poučevali v vseh predmetih ljudske šole ter vzgajali po svoji lastnji in sposobnosti kot rokodelci ali za kak drug poklic. Zlasti se bode pa vsa skrb obračala na to, da se gojenci kolikor mogoče pravno poboljšajo in kot pošteni ter nramni ljudje vzgojijo. — Gledé na blagi namen je društvo res priporočila in podpore vredno.

Obrekovani učitelji. „Slovenec“ piše z dné 8. svečana, da se je za nezaupnico grofu H. najbolj trudil neki bivši jurist ter, „da so mu pri tem šli vzlasti na roke nekateri narodno-napredni ljudski učitelji, izmed katerih je na nezaupnici podpisan gospod Ažman“. (Iz več virov smo zvedeli, da je „Sl.“ napačno poučen, ker učitelji se niso s to stvarjo nič pečali in tudi g. A. ni podpisal nezaupnice kot učitelj, ampak kot volilni mož. — Uredn.) To „raco“ je tri dni potem kaj hlastno pograbila „Grazer Tagespost“, ki piše z dné 11. svečana: „Den Hauptantheil an dem Zustandekommen der Misstrauens-adresse hat die fast durchwegs radical gesinnte Lehrerschaft“.

Učiteljski tečaj za deška ročna dela bode letos v velikih počitnicah. Kdor se hoče vdeležiti tega tečaja, naj se oglasi do 15. rožnika pri predsedniku društva za deška ročna dela na Dunaji g. Alex. Riss-u, VII. Burggasse 98. Natančnejša pojasnila daje voditelj tečaja g. Alojzij Bruhns na Dunaji, VII. Neubaugasse 42.

Učiteljsko društvo novomeškega okraja namerava prihodnjo pomlad, o priliki otvoritve druge proge dolenjske železnice prirediti velik skupni koncert vsega dolenjskega učiteljstva. Vspored obsegal bi petje, deklamacije, godbo in gledališko predstavo. Veselica bi se vršila koncem vel. travna ali pričetkom rožnika t. l. Čisti dohodek bi bil namenjen naši dični družbi sv. Cirila in Metoda. Odbor vabi vse učiteljstvo k sodelovanju.

Strd dober pripomoček proti hripi. Oče Celestin zatrjuje v nekem časopisu, da je strd najboljše zdravilo za hripo. Kdor vzame vsak dan nekoliko kavinih žličk strdi ter pusti, da se mu ta na jeziku razpusti, sme biti zagotovljen, da se ga hripa ne prime. Če se pa strdi v vodi razpusti in to sreblje skozi nos, tedaj se človek hitro ozdravi, kakor sem to pred dvema letoma sam na sebi poskusil. Uzrok temu je brez dvoma ta, ker je strdi primešano nekoliko mravljinine kisline, katera umori dotični bakterij, ki se najbolj širi po služnih kožicah. Strd pa mora biti čista in ne sme biti pokvarjena ali celo ponarejena, kajti le v čisti in pravi strdi je dovolj mravljinine kisline.

Zoper slovensko uro rujejo nekateri učitelji na Koroškem, t. j. učitelji ne bi radi slovensko učili v tistih malih urah, ki so za materinski jezik slovenski, v sicer čisto nemških šolah odločene in nagovarjajo slovenske stariše, da bi otroke ne pošiljali k slovenskim uram.

Na Goriškem so se koncem lanskega leta prenovili okrajni šolski sveti. Župani in podžupani so volili zastopnike ljudstva, učitelji strokovnjake. Prvi in drugi so izvolili najboljše moči in sicer v slovenskem delu povsodi trdne narodnjake.

Šolstvo. Leta 1893. je bilo v Avstriji 392.826 šolskih otrok in sicer 345.225 katoliških, 3768 protestantskih, 16.530 židovskih, 111 brezverskih; skupaj 20.400 drugoverceev.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 156

o. š. sv. Na jednorazrednici v Št. Jakobu ob Savi se razpisuje v stalno, oziroma začasno nameščenje služba učitelja in šolskega voditelja s 450 gld. plače, 30 gld. opravljalnine in prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim pōtem do 16. sušca t. l. semkaj vložje.

C. kr. okrajni šolski svēt okolice Ljubljanske, dnē 16. svečana 1894.

Št. 326

o. š. sv. Na dvorazredni ljudski šoli v Škocijanu je stalno ali začasno popolniti drugo učno mesto z letno plačo 450 gld.

Prosilci za to službo naj svoje pravilno opremljene prošnje zakonitim pōtem semkaj vlagajo do 10. sušca 1894.

C. kr. okrajni šolski svēt v Krškem, dnē 9. svečana 1894.

Št. 214

o. š. sv. Na dvorazrednici v Smledniku pri Medvodah je stalno ali začasno popopolniti izpraznjeno drugo učno mesto z dohodki IV. plačilnega razreda in z jedno sobo v stanovanje.

Prosilke za to službo naj svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim pōtem semkaj vložje do konca meseca sušca t. l.

C. kr. okrajni šolski svēt v Kranji, dnē 12. svečana 1894.

Št. 157

o. š. sv. Na jednorazredni ljudski šoli na Ostrožnem Brdu popolniti je mesto učitelja-voditelja s prejemki IV. plačilnega razreda, opravično doklado 30 gld. in prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje je predložiti podpisnemu uradu do 5. sušca 1894.

C. kr. okrajni šolski svēt v Postojni, dnē 17. svečana 1894.

Št. 139

o. š. sv. V črnomaljskem šolskem okraji razpisane so tele službe v stalno ali začasno nameščenje:

1. Služba učitelja-voditelja na jednorazrednici v Božakovem z letno plačo 450 gld., doklado 30 gld. in prostim stanovanjem.

2. Služba učitelja-voditelja na jednorazrednici v Gribljah z letno plačo 450 gld., doklado 30 gld. in prostim stanovanjem.

3. Drugo učiteljsko mesto na trirazrednici v Semiču z letno plačo 500 gld. Ako ne bi bilo moških prosilcev, se ta služba tudi kaki učiteljici podeli, vendar le začasno.

Prošnje je vlagati do 25. sušca t. l. pri c. kr. okr. šolskem svetu v Črnomlji.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlji, dnē 17. svečana 1894.

Št. 187

o. š. sv. Druga učiteljska služba na dvorazredni ljudski šoli v Spodnji Idriji z dohodki IV. plačilnega razreda je zopet popolniti stalno ali tudi začasno.

Prošnje je poslati službenim pōtem tukajšnemu uradu do 20. sušca 1894.

C. kr. okrajni šolski svēt v Logatci, dnē 21. svečana 1894.

Listnica uredništva. G. —iē.: „Bodi jasno!“ za to številko prepozno došlo; pride prihodnjič na vrsto. Pozdravljeni!

 Spominjajte se „učiteljskega konvikta“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

«Učiteljski Tovariš» izhaja na 1¹/₄ poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, sv. Petra nasip št. 37; naročnino pa prejema gospod A. Kecelj v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 2.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Izdavatelj in lastnik: **Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.** -- Tisek **R. Miličeve** tiskarne v Ljubljani.